

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Petri Chrysologi Archiepiscopi Ravennatis, viri
eruditissimi atque sanctissimi, Sermones In Evangelia De
Dominicis & festis aliquot solemnioribus totius anni,
insignes & peruetusti**

Petrus <Chrysologus>

Lvgdvni, 1623

De villico iniquo, Sermo CXXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50232](#)

non caducis emimus æterna? quare non perit ris manentia comparamus? vi & supplicia deuitemus inferni: & hæc quæ audire desideramus anguste, late vide re, habere & tenere possimus.

De villico iniquo, Sermo CXXV.

OMNIUM quidem ciborum sal salubre est condimentum, si mensura non desit: alioqui sine modo & ipsum perit, & quod salierit perdit: amarant enim nimietas quod poterat condire mensura. Sic qui in nobis est sensus, si teneat modum, dat saporem, intellectum parit, prudentiam generat, cor dilatat, auget ingenium, maturat dicenda, audienda componit, itaque sibi dulcis, sit degustantibus tota dulcedinis plenitudo: & plane erit ille melius sensus, qui ore profert nil amarum. Hoc præmisimus, ut sit nobis in Euangelicis sensibus nostri sensus constringenda mensura: quatenus vitalem cibum, diuinum pastum, cœlestem saporem non violet, sed cautissima nobis sobrietate custodiat, iuxta illud Apostoli: Non plus *Rom. 12.* sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Sed iam quid dominus dixerit, audiamus: *Homo Luc. 16.* quidam erat diues. Et quis erat homo iste, nisi Christus? Quis diues, nisi ipse qui in paupertate nostra totas creaturæ diuitias possidebat: *Homo quidam erat diunes.* Hoc Iudeis saepius inculcabat, ut intelligerent quod inesset locuples deitas, cui era humana pauperes. Erat diunes. Erat in maiestate sua diunes, qui oculis Iudæorum erat pauper. Et quomodo diunes non erat, cui ministrabant angeli? virtutes parebant? clementia seruiebant? & quæ non erant, fiebant iussa, vocata veniebant. *Homo quidam erat diunes;* & habebat villicum. Quem nisi hominem, cui ad colendum mundum tota fuerat commissa possessio: *Homo quidam erat*

E e 5

erat

erat dives, & habebat villicum: & hic diffamatus est apud illum. Quasi non præscierit, quasi non præuiderit, cui occulta nota sunt, cuius oculis etiam illa nuda sunt quæ teguntur. Et hic diffamatus est apud illum. Ergo ille famæ credidit? fama nunciante cognouit? Absit: Sed quia illa quæ nouerat, quæ pietate velabat, quærere tunc cœpit quando accusabat terra.

Gen. 4.

Luc. 16.

Vox sanguinis fratris tui clamat de terra: clamabat terra, clamabat cœlum, dolebant Angeli, quādō iam tota seculi fama loquebatur. Et hic diffamatus est apud illum quod dissipasset substantiam eius. Filius iunior ante istius hominis lectus est substantiam dissipasse, nunc ipsius bona villicus dissipasse perhibetur. Sicut idem Deus & homo Christus, idem pater familias, & pater; sic hunc eundem esse & villicum constat, & filium: est hic causarum diuersitas, est mutatio nominum: non est varietas personarum. Et diffamatus est apud illum, quod dissipasset bona ipsius, & vocauit eum. Vocauit per Euangelium. Et ait illi. Et quid per Euāgelium non agit? Per quod mores arguit, occulta nudat, conscientiam pandit, commissa castigat, dinumerat mala, & in his præsistenti minatur pœnam, quamuis conuerso veniam repromittit. Et vocauit eum: & ait illi: Quid hic audio de te? Cognita velut audīta imputat: quia in reum non vult accelerare sententiam: & conuictum penes se, velut accusatum conuenit, qui iudicium gestit venia sic præire. Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuae, iam enim non poteris villicare. Tam piis tam seuera cur iungit? cur ante à villicatione submonet, quam rationem agnoscat? Redde rationē, iam enim nō poteris villicare. Rationem modo instar hominis expetit: modo sicut Deus instantia denunciat, & futura. Redde rationem: iam enim non poteris villicare. Rationem petit, non ut exigat,

exigat, sed relaxet: petit, ut petatur: petit hic, ne petat ibi: petit in seculo, ne petat in iudicio: petit cito, ne pœnarum tempus, tempus satisfactionis excludat. *Redde rationem villicationis tuae, iam enim non poteris villicare.* Quare? Quia venit finis vitæ, tempus mortis, iam te apparitio superna constringit, iam iudicium vocat. Festina ergo, ne satisfactionis tempus perdas, qui tempus operis perdidisti. *Redde rationem.* Hoc est dicere, compone rationem, compone tua, ne reddas mea: compones autem, si iam desines dissipare: priora debita suscepi ego, cum te suscepi: solui ego cum te absolu: ego cognitor pro te cognitori audiendus astiti: iudicium intraui iudex, rei mei reus factus sum à pœnalibus suscepi pœnas, à damnatis sententiam non refugi, mortis perditor morrem excepti, penetraui inferos destructor inferni, ut te per ista non modo subducerem tuæ pœnæ, sed & meæ consortem facerem dignitatis. Age ergo, ut te quem tempus tuæ villicationis exclusit, perpetuitas meæ donationis includat. Sed villicus quid responderit iam perscrutemur. *Ait, inquit, intra se, quid faciam?* Quid faciam modo, semper homo bona facere tunc cupit, quando mors faciendi tempus ademit. *Ait, inquit, intra se.* Quærerit, inquit, intra se consiliuin, qui foris, vnde sibi iam succurreret, non habebat. *Ait intra se.* Pungit cor suum, stimulat mentem suam, & omnia vexat interna, ut à se pœnitentiam, quam pro se dare possit, extorqueat. *Fodere non valeo.* Non vires isti, sed tempora defecerat ad laborem. *Fodere non valeo, mendicare erubesco.* Confusionem futuri iudicij pertimescit, in quo iam non pœnitendi tempus est, sed pœnarum, & ubi reus plus de conscientia, quam de gehennæ erubescit incendio. *Mendicare erubesco.* Et quis non erubescit in cœlestibus mendicare? Mi-
ser

ser quem temporalitas habuit diuitem, mendicū sem-
piternitas possidebit: & habebit hūc nudum tarta-
rus, quem locupletem suscipere cœlum potuit, & te-
nere. Præsens figura tendit ad populum, sed bonum
nobis, bonum nimis, si ad nos illa aptemus singuli,
si ad nos ista referamus, qui in terra nos debemus
sentire villicos, dominos non putare: prorogationis
temporariæ ministerium suscepisse, non inuenisse ius
perpetuum possidendi: cauere ne ad patrem familias
fama versæ substantiæ nos præcedat, iuxta illud Apo-
stoli: Quorundam peccata manifesta sunt, præce-
dentia ad iudicium: quosdam autem & subsequun-
tur. Non peruenit ad statutum terminum vitæ, qui
villicationis amittit tempus: quem sonarit credita
dissipasse. Hinc, hinc est immaturus exitus, hinc est
ante diem mors, hinc est vocatio amara, hinc est sei-
psa acerbior redhibitio, sicut Propheta lamentatur,
clamans: Viri sanguinum & dolosi non dimidia-
bunt dies suos. Sed utinam, quando nos de vocatio-
ne commonet ægritudo, quando febris à villicatione
inclementer excludit, quando vis doloris ad reddendam
villicationem properare compellit, præsentis
villici factum, sensumque sequeretur, conuerteretur
ad animæ consilium, ad compunctionem
cordis, ad mentis penitentiam, ad misericordiæ suf-
fragium, ad pietatis patrocinium, ad confessionis
aduocationem, certe peteremus dominorum chiro-
grapha debitorum, & si non tota, vel media, si-
cūt iste villicus ad nostram veniam solueremus: vt
qui bona credita dissipando iniquitatis vocamur
villici, in nouissimis pia fraude ipsius laudem iudi-
cis consequamur. *Et laudauit, inquit, villicum ini-*
quitatis. Et quia Euangelici factum villici non par-
vam generat questionem, qui reus de multis vnam
legitur

Tim. 5.

Psal. 54.

legitur placuisse per fraudē: quare placuerit sic, vel quis sit iste, sequenti per Deum plenius sermone pandemus.

De eodem, Sermo CXXVI.

Qvam sit commodum, quam lucrosum debitōrū nodos soluere, cautionum vincla laxare, præsentis villici nos edocet & informat exemplum: qui dum chirographorū cumulos pio moderatur astensu, nō modo euasit certissimas discussionis angustias, sed etiam discussoris laudem mansuram sæculis cōquisuit. Et nos fratres, quod de præsēti lectione vobis fecit promissio me debere, auditu piissimo temperate: ne me vósque simul oneret severa discussio, quos intelligētia poterit benignē reuelare. Vnde quæ supersunt lectionis iam sequamur: & cōsilium villicus quod inuenierit audiāmus. *Ait, inquit, intra se: Luc. 16.*
Quid faciam, quia dominus meus auferat à me villicationē? fodere non valeo: mendicare erubesco: scio quid faciā. Convocatis itaque singulis debitorib. domini sūi, dicebat primo: Quantū debes domino meo? At ille dixit: Cētum cados olei. Dixitq; illi: Accipe cautionem tuā & sede cito scribe quinquaginta. Deinde dixit alij: Tu vero quantū debes? Qui ait: Centū coros tritici: Et ait illi: Accipe literas tuas, & scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis, quod prudenter fecisset. Vel nūc liquet in euāgelicis lectionibus obscuratas mysteriis diuinis, supernis velatas sēsi b° cōtineri, quā plurimas quæstiones, ne c facile humano intellectui subiacere, quod ore Christi de cœlestibus profertur arcanis. Et laudauit, inquit, dominus villicū iniquitatis, quod prudēter fecisset. Rogo quid hoc loco mundanus capit animus: quid hic communis capit & recipit auditus? vbi inter villicum & dominicos debitores versuræ frāudis laudatur inuentio: vbi debitores